

Ποια είναι τα ψευδεπίγραφα ευαγγέλια;

Του Αρχιμανδρίτου Ιακώβου Κανάκη, Πρωτοσυγκέλλου της Ι. Μ. Γόρτυνος

Στο τέλος του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου (21,25) αναφέρεται ότι «υπάρχουν και άλλα πολλά πού έκανε ο Ιησούς, που, αν γραφτούν, ένα προς ένα, ούτε ο κόσμος ολόκληρος δε θα χωρούσε, νομίζω, τα βιβλία που θα 'πρεπε να γραφτούν. Αμήν». Το χωρίο αυτό δηλώνει ότι υπήρχε πλήθος λόγων, γεγονότων, θαυμάτων πού ήταν αδύνατο να καταγραφούν. Έτσι, τον <κανόνα> της Καινής Διαθήκης, αποτελεί ένας μικρός αριθμός βιβλίων και σε αυτά φυσικά δεν καταγράφονται όλα τα γεγονότα της ζωής του Χριστού. Αυτό όμως συμβαίνει και στην Παλαιά Διαθήκη. Υπήρχαν πολλά περισσότερα βιβλία, όμως η Εκκλησία συμπεριέλαβε μόνο όσα σήμερα έχουμε στην Αγία Γραφή. Ο λόγος δεν ήταν για να αποκρύψει κάποια γεγονότα ή να τονίσει κάποια άλλα. Στην Βίβλο τοποθετήθηκαν τα βιβλία με φωτισμό του αγίου Πνεύματος από τους Αγίους Πατέρες. Σκοπός τους, εκφέροντας την θέληση του Θεού, ήταν η γνωριμία των πιστών με την Αλήθεια και φυσικά η σωτηρία τους.

Εκτός όμως από τα βιβλία που συμπεριλήφθηκαν στην Βίβλο, υπήρχαν και κάποια άλλα, τα λεγόμενα <απόκρυφα> ή <ψευδεπίγραφα>. Τα περισσότερα από αυτά γράφτηκαν μεταξύ του 2ου π.Χ. και 5ου μ.Χ. Είναι εν πολλοίς κείμενα αγνώστου συγγραφέως. Η έλλειψη του πραγματικού συγγραφέα των κειμένων αυτών μπορεί να οφείλεται, από

την μια μεριά στην προσπάθεια μιας ευκολότερης και γρηγορότερης διάδοσης του περιεχομένου τους, από την άλλη όμως, στην πιθανή κακή βούληση κάποιων να <περάσουν> τις εσφαλμένες ιδέες τους στο πλατύ κοινό. Στα κείμενα αυτά παρατηρούμε μια προσπάθεια, άλλοτε κάπως επιτυχημένη και άλλοτε πλήρως αποτυχημένη, μίμησης των Ιερών Κειμένων που συμπεριλαμβάνονται στον <Κανόνα>.

Τα βιβλία αυτά, όπως και τα κανονικά, χωρίζονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες: Στα ιστορικά, τα ποιητικά και τα προφητικά. Θα χρειαζόταν αρκετές σελίδες για να τα απαριθμηθούν και μόνο, γι' αυτό θα σταθούμε σε τρία από αυτά: Στο <Ψαλτήριο Σολομώντος>, στο <Δ' Μακκαβαίων> και στην <Αποκάλυψη Μωυσέως>.

Το πρώτο είναι μια συλλογή ποιημάτων που ομοιάζουν αρκετά με το βιβλίο των Ψαλμών. Το έργο αποδίδεται στον σοφό βασιλιά Σολομώντα σύμφωνα με το: <είπε τρεις χιλιάδες παροιμίες και έγραψε χίλια πέντε ποιήματα...> (Γ' Βασ.5,12). Πιθανολογείται ότι ο συγγραφέας είναι ένας και πιθανόν, κατά τον καθηγητή Μ. Κωνσταντίνου, ήταν Φαρισαίος. Έχει γραφτεί πρωτοτύπως στην εβραϊκή γλώσσα, αλλά έχει μεταφραστεί και σώζεται στην ελληνική μετάφραση.

Για το <Δ' Μακκαβαίων> δεν ξέρουμε ούτε το ποιος, ούτε το πότε γράφτηκε. Ως πιο πιθανός τόπος είναι η Αλεξάνδρεια μεταξύ του 1ου π.Χ. και του 1ου μ.Χ. αιώνα και ο συγγραφέας μάλλον ήταν ιουδαίος ελληνιστής. Σκοπός της συγγραφής είναι η ανωτερότητα όσων πιστεύουν και τηρούν τον Νόμο, σε αντίθεση με τις αρετές των ελλήνων. Το κείμενο μιλάει για την αθανασία της ψυχής, χωρίς όμως να κάνει λόγο για την ανάσταση.

Η <Αποκάλυψη Μωυσέως> κάνει λόγο για την ζωή των πρωτοπλάστων γι' αυτό και έχει ονομαστεί και ως <Βίος Αδάμ και Εύας>. Αναφέρει ότι ο Μωυσής δέχθηκε μία αποκάλυψη από τον αρχάγγελο Μιχαήλ και σε όλο το κείμενο η φαντασία υφίσταται σε μεγάλο βαθμό στις αφηγήσεις περί της πτώσης, του θανάτου και της ταφής των πρώτων ανθρώπων. Είναι ιουδαϊκό έργο με χριστιανικές επιδράσεις.

Η ενδελεχής έρευνα των ειδικών περί των βιβλίων αυτών αποδεικνύει την θέληση των συγγραφέων τους, ή και μεταγενεστέρων αυτών υποστηρικτών τους, να <καθοδηγήσουν> την ιστορία, ή να <ωραιοποιήσουν> γεγονότα με βάση πιθανόν την ευσέβεια ή τον ευσεβισμό. Η Εκκλησία απέκλεισε τα κείμενα αυτά, γιατί ούτε να υπερβάλλει θέλει,

ούτε να <βαττολογήσει>, ούτε έχει ανάγκη να κρύψει κάποια αλήθεια. Η Εκκλησία μέσω των Πατέρων της ορθοτομεί τον λόγο της αληθείας.

Όμως όσα επιχειρήματα και να αναφερθούν για την κατά την γνώμη κάποιων ορθή ένταξη ή μη κάποιου βιβλίου από αυτά στον κανόνα της Αγίας Γραφής, θα μοιάζουν πάντα λίγα και ανίσχυρα για αυτόν, πού ψάχνει θεοποιώντας την λογική του και μόνο, ή πού κακοπροαίρετα ζητά να βρει λάθη και ελλείψεις. Χρειάζεται να εμπιστευτείς την Εκκλησία, η οποία κατέχει το άγιο Πνεύμα. Εμπιστευόμαστε τους Πατέρες, πού είναι <καρποί> και τέκνα της Εκκλησίας, γιατί αυτοί με την ζωή τους αποδεικνύουν φανερά ότι έχουν το άγιο Πνεύμα, πού είναι το ίδιο με αυτό πού είχαν και αυτοί που συνέγραψαν, συνέταξαν τα Ιερά Κείμενα. Ό,τι η Εκκλησία έχει εγκολπωθεί είναι αληθινό. Άλλο οι ανθρώπινες αδυναμίες που μπορούν να υπάρχουν σε πρόσωπα της Εκκλησίας και άλλο η δογματική της διδασκαλία, πού αποτελεί απόσταγμα της <Πεντηκοστής>.

Η αλήθεια της θεοπνευστίας της Αγίας Γραφής αποκαλύπτεται σε όποιον καλοπροαίρετα την προσεγγίζει και την ερευνά. Το Ιερό Κείμενο είναι <ζωντανό> και επίκαιρο και αυτά είναι σημαντικά σημεία φανέρωσης της υπάρχουσας σε αυτό χάριτος του Θεού.

Η γνώση της <ιστορίας> περί των Βιβλικών και εξωβιβλικών κειμένων είναι σημαντική, διότι βοηθάει τον άνθρωπο να μην παρασύρεται από δημοσιεύματα πού κατά καιρούς βλέπουν το φως της δημοσιότητας, περί δήθεν <ανακάλυψης> απόκρυφων και άγνωστων κειμένων, πού με δόλο και σκοπιμότητα απέκρυψαν οι <άνθρωποι της Εκκλησίας>. Συχνά τέτοιες δημοσιεύσεις δεν υπηρετούν αθώους, αλλά πολύ επικίνδυνους σκοπούς και συμφέροντα.

Η αλήθεια υπάρχει ήδη αποκεκαλυμμένη και να αναμένει αυτούς που θα την αναζητήσουν με καλή διάθεση, και τότε είναι σίγουρο ότι αυτή θα τους <πληρώσει> με καρπούς πνευματικούς.